

Název práce: Zvláštnosti výslechu dětí

Klíčová slova: výslech, dítě, sexuální zneužívání

Abstrakt

Rigorózní práce se zabývá zvláštnostmi typickými pro výslech dětí, tedy osob mladších osmnácti let. Dětská psychika se na rozdíl od dospělých vyznačuje mnohými specifiky, která musí být zohledněna i během výslechu.

Cílem práce je poukázat na základní zvláštnosti spojené s vyslýcháním dětí nacházejících se v různém procesním postavení - ať už v pozici poškozeného, svědka či obviněného. Povaha trestného činu a role, jakou dítě při jeho spáchání hrálo, ovlivňuje i přístup vyslýchajícího a celkovou volbu taktiky. Jen správně vedený výslech může přinést dostatek relevantních informací využitelných v přípravném řízení i v navazujícím řízení před soudem. Práce je pro přehlednost rozčleněna na dvě základní části, a to na část právní a na část psychologicko-kriminalistickou.

1. část: Právní aspekty

První kapitola seznamuje se základními pojmy, které v práci používám - blíže vymezuje dítě, mladistvého, děti mladší patnácti let, poukazuje na různá pojetí výslechu.

Druhá kapitola se věnuje jednotlivým procesním postavením, v nichž může dítě figurovat. Zabývá se problematikou činů jinak trestných spáchaných dětmi mladšími patnácti let, zakomponována je také část vztahující se k novému zákonu o obětech trestných činů. Stručně pojednává o zajištění a způsobu poučení nezletilců.

Třetí kapitola popisuje výslech dětského svědka za podmínek ustanovení § 102 TŘ. Analyzovány jsou jednotlivé aspekty jako např. šetrnost, neopakování výslechu, nebo účast určitých osob při výslechu a jejich přínos.

Ve čtvrté kapitole si kladu za úkol rozebrat zvláštnosti výslechu dítěte mladšího patnácti let provedeného jako neodkladný či neopakovatelný úkon. Kromě jednoznačných kladů kapitola upozorňuje na problémy s neodkladnými nebo neopakovatelnými úkony spojené, na pomoc si bere i judikaturu.

Pátá kapitola se soustředí na výslech obviněných mladistvých. Stejně jako u dospělých obviněných musí být respektována základní zákonná pravidla. Zdůrazňováno je především právo nevypovídat, zmíněny jsou dále zásady jako zohledňování věku a rozumové vyspělosti vyslýchaného nebo institut nutné obhajoby.

Šestá kapitola je zaměřena na dokumentaci výslechu jako procesního úkonu. Důraz se klade zejména na protokolaci výpovědi, audiozáznam, videozáznam a jejich vzájemné souvislosti.

2. část: Kriminalistické a psychologické aspekty

První kapitola druhé části vysvětluje specifika dětského vývoje. Pozornost je věnována hlavně paměti, vnímání, pozornosti, fantazii a řeči. Zmiňované kognitivní procesy jsou poté dávány do souvislostí s ohledem na věkovou skupinu, do níž dítě spadá.

Druhá kapitola uvádí do oblasti taktiky výslechu, velká důležitost se přikládá přípravě výslechu a důkladnému seznámení se s podklady. Dalším okruhem je samotný průběh výslechu s podrobným rozбором různých typů pokládaných otázek a s nimi spojených úskalí. Kapitola upozorňuje na nezanedbatelný vliv neverbální komunikace a vzájemného vnímání lidí. V závěru lze nalézt pojednání o lživých výpovědích a nepravdivých doznáních.

Třetí kapitola popisuje výpověď jakožto produkt výslechu a hodnocení její věrohodnosti.

Čtvrtá kapitola si dala za cíl poukázat na zvláštnosti výslechu sexuálně zneužívaných dětí. Zahrnuje taktéž popis a určení výhod a nevýhod pomůcek, prostřednictvím nichž může vyslýchající výslech zefektivnit.

Předposlední kapitola druhé části se zabývá speciální výslechovou místností určenou právě pro výslech dětí. Teoretická část je doplněna popisem skutečné dětské výslechové místnosti v Mostě, vše pro přiblížení doplňují barevné fotografie.

Na závěr, do šesté kapitoly, jsem včlenila několik kazuistik pro představu, jak jsou pravidla stanovená pro výslech dětí respektována v praxi. Stručné charakteristiky případu doprovází připomínky ohledně správnosti či nedostatků jednotlivých výslechů.